

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและการสำรวจข้อมูล การจัดทำอาคารศูนย์บริหารราชการระดับจังหวัด 3 จังหวัดที่เลือกศึกษา ประกอบด้วยจังหวัดสุพรรณบุรี ชุมพร และระยอง ซึ่งเป็นอาคารศูนย์บริหารในศูนย์ราชการที่สร้างขึ้นใหม่ บนที่ดินแห่งใหม่ ทำให้ทราบข้อมูลโดยสรุปดังนี้

6.1 ในด้านกายภาพทั่วไป

6.1.1 ที่ตั้งศูนย์ราชการและการเข้าถึง

บริเวณที่ตั้งศูนย์ราชการ ณ พื้นที่แห่งใหม่ ส่วนใหญ่เป็นทำเลที่เหมาะสม มีระยะทางห่างจากที่ตั้งศาลากลางจังหวัดเดิม ประมาณ 10 กม. ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล หรืออำเภอเมือง อยู่ในเขตพื้นที่ผังเมืองรวม มีเส้นทางในการคมนาคมเข้าถึงสะดวก ทำให้สะดวกในการควบคุมและใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณศูนย์ราชการ เพื่อการขยายตัวได้อย่างเหมาะสม

6.1.2 สภาพของอาคารศูนย์บริหารฯ ทั้ง 3 จังหวัด เป็นอาคาร คสล. สูง 4 ชั้น มีพื้นที่ประมาณ 16,000 ตารางเมตร ผังอาคารรูปสี่เหลี่ยม มีสนามภายใน การจัดวางสวนใช้สอย มีโถงบันไดหลักและลิฟท์บริเวณกึ่งกลางอาคารทั้ง 2 ด้าน และมีโถงบันไดรองพร้อมทั้งห้องน้ำชาย-หญิง บริเวณมุมอาคารทางสัญจรทั้ง 4 ชั้น อยู่ด้านสนามภายใน พื้นที่ทำงานแบ่งไปตามหน่วยงาน 30 หน่วย อาคารทรงไทยประยุกต์ หลังคาจั่วลาดชันมุงด้วยกระเบื้องคอนกรีต

นอกจากนี้ยังมีอาคารหอประชุมและอาคารเก็บเอกสารกลาง โดยหอประชุมจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอาคาร 3 ชั้น มีพื้นที่ประมาณ 5,400 ตารางเมตร ชั้นล่างเป็น โรงอาหารและหน่วยบริการ ชั้น 2 เป็นส่วนทำงาน ชั้น 3 เป็นห้องประชุม ขนาดจุ 1,000 คน ส่วนหอประชุมจังหวัดชุมพรและระยอง เป็นอาคาร 2 ชั้น มีพื้นที่รวมประมาณ 3,800 ตารางเมตร โดยชั้นล่างเป็นโรงอาหาร ชั้น 2 เป็นห้องประชุม ขนาดจุ 1,000 คนเท่ากัน แต่ไม่มีชั้นทำงาน รูปแบบอาคารทรงไทยประยุกต์เหมือนศูนย์บริหารฯ ส่วนอาคารเก็บเอกสารกลาง มีเฉพาะที่จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอาคาร 3 ชั้น พื้นที่รวมประมาณ 1,350 ตารางเมตร ทุกชั้นเป็นห้องโถงสำหรับจัดเก็บเอกสารของหน่วยงาน ที่อยู่ในศูนย์บริหารฯ โดยมีบันไดและลิฟท์ขนของ ส่วนห้องสุขามีเฉพาะชั้นล่าง รูปแบบอาคารเป็นทรงไทยประยุกต์เหมือนกัน

6.1.3 งานระบบประกอบอาคาร ได้แก่ งานระบบวิศวกรรมประกอบอาคารต่างๆ เช่น ระบบโครงสร้าง ระบบไฟฟ้าและเครื่องกล ระบบสุขาภิบาล ระบบสื่อสาร ระบบโทรศัพท์ ระบบโสตทัศนฯ และอื่นๆ ที่จำเป็นในอาคารศูนย์บริหารราชการและอาคารประกอบ

6.1.4 งานภายนอกอาคาร ประกอบด้วยงานภูมิสถาปัตยกรรมเช่นงานถนน ทางเท้างานปรับปรุงพื้นที่ จัดภูมิทัศน์ต่างๆ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างภายนอกอาคาร สำนักงาน เช่น พระบรมราชานุสาวรีย์ เสาธง หรืองานระบบวิศวกรรมภายนอกอาคาร เช่น ไฟฟ้าถนน ไฟฟ้าบริเวณ ไฟส่องอาคาร ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบระบายน้ำ ระบบสื่อสาร เป็นต้น

6.2 ปัญหาอุปสรรคที่พบในการศึกษา

6.2.1 ปัญหาด้านอาคารและระบบประกอบอาคาร

อาคารศูนย์บริหารราชการ ยังใช้งานไม่เต็มพื้นที่ เพราะหลายหน่วยงานยังไม่ย้ายเข้ามา เต็มตามแผนที่กำหนด ส่งผลให้พื้นที่อาคารโดยภาพรวมโล่ง กว้าง เกินจำเป็น ส่วนอาคารประกอบใน ศูนย์ราชการ เช่น หอประชุมจุ 1,000 คน มีพื้นที่ส่วนโถงโถงกว้างเกินไปค่าใช้จ่ายในการเปิดให้บริการ สูง มีการใช้งานไม่บ่อย และอาคารเก็บพัสดุรวม มีขนาดใหญ่ไม่ค่อยมีหน่วยงานราชการเข้าไปใช้ สภาพอาคารทรุดโทรมกว่าอาคารอื่น ภายในอาคารศูนย์บริหารราชการยังขาดส่วนพื้นที่สำหรับ ให้บริการประชาชนผู้มาติดต่อ เช่น ที่พักรอของผู้มาติดต่อ ส่วนให้บริการน้ำดื่ม และระบบประกอบ อาคารบางอย่างที่จำเป็น เช่น ระบบที่วีจวงจรปิด ที่ให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ป้ายบอกทางในอาคาร หรือระบบบางอย่างที่มีอยู่แล้วแต่ไม่มีการดูแลซ่อมบำรุงอย่างเป็นระบบ เช่น ระบบลิฟท์ ระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ เป็นต้น

6.2.2 ปัญหาด้านงานภายนอกอาคาร

งานภายนอกอาคารบางแห่งมีสภาพที่ทรุดโทรม เนื่องจากขาดการดูแลรักษา และซ่อม บำรุง เช่น ถนน และทางเท้า บ่อพักชำรุดเสียหาย ต้นไม้ สนามหญ้า ขาดการดูแล บริเวณที่ว่างไม่ อาคารถูกปล่อยรกร้าง ห้องน้ำสาธารณะสกปรก สุขภัณฑ์ชำรุด รวมทั้งงานระบบวิศวกรรม เช่น ระบบ ไฟฟ้าแรงสูงใต้ดิน หรือระบบบำบัดน้ำเสียชำรุด

นอกจากนี้งานภายนอกอาคารยังขาดพื้นที่ส่วนใช้สอยต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและ ตอบสนองต่อผู้มาติดต่อและผู้ใช้อาคารศูนย์ราชการหลายอย่าง เช่น ป้ายบอกการจราจรและเส้นทาง พื้นที่ส่วนพักรอด้านนอกอาคาร ส่วนเล่นสนามเด็กเล่น รวมทั้งงานเฟอร์นิเจอร์ถนน เช่น ม้านั่ง ถังขยะ ทางเท้าเดินเท้า และไม่มีงานระบบอื่นๆ ที่จำเป็นต่อโครงการกลุ่มอาคารขนาดใหญ่ เช่น ระบบ กำจัดขยะ หรือที่พิักขยะรวม บั๊มน้ำมัน ที่ล้างรถ เป็นต้น

6.3 สาเหตุของปัญหา

อุปสรรคปัญหาของอาคารศูนย์บริหารฯ ที่กล่าวมาแล้วมีปัจจัยมากจากการที่อาคารศูนย์ บริหารฯ เป็นโครงการกลุ่มอาคารขนาดใหญ่ ประกอบด้วยหลายหน่วยงานจากต้นสังกัด หลายกระทรวง ทำให้มีความซับซ้อนและยุ่งยากในการกำหนดแผนระยะยาวร่วมกัน ส่งผลให้การก่อสร้างไม่สามารถ ดำเนินการที่เดียวอย่างเป็นระบบ และการกำหนดแผนการใช้ที่ดินในพื้นที่ศูนย์ราชการใหม่ รวมทั้ง

แผนการใช้พื้นที่ของอาคารยังไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยงานที่เข้าอยู่ ประกอบกับขั้นตอนการดำเนินการตั้งแต่การจัดหาที่ดินไปจนถึงขั้นอนุมัติมีความล่าช้าทำให้หน่วยราชการบางกระทรวง ต้องของบประมาณเพื่อก่อสร้างหน่วยงานเป็นเอกเทศ และข้อมูลเพื่อการออกแบบเกี่ยวกับความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอยและหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์ในอาคารมีการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการตั้งงบประมาณเป็นแบบตั้งวงเงินแล้วกำหนดเนื้องาน แทนที่จะเป็นการตั้งเนื้องานหรือความต้องการใช้สอย แล้วกำหนดวงเงิน ทำให้ระบบการบำรุงรักษาทั้งภายในและภายนอกขาดการดูแลต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการเสื่อมโทรมและไม่เกิดความคุ้มค่าเต็มที่ในการใช้งานอาคารต่างๆ

6.4 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบและการใช้อาคารศูนย์บริหารราชการและอาคารประกอบ ดังกล่าวข้างต้นมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.4.1 อาคารศูนย์ราชการที่เป็นอาคารสำคัญหลักในโครงการศูนย์ราชการที่กำหนดว่าจะต้องมีส่วนราชการใดต้องเข้าอยู่ภายในอาคาร ควรกำหนดแผนการโยกย้ายอาคารพร้อมกันด้วย เพื่อให้ส่วนราชการได้ทราบล่วงหน้า และประสานหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ ที่จะไม่ให้ของบประมาณการก่อสร้างในช่วงดังกล่าว

6.4.2 ในการก่อสร้างอาคารศูนย์บริหารราชการในอนาคต อาจพิจารณาแบ่งการก่อสร้างเป็นระยะ เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณหน่วยงานที่จะเข้าใช้อาคาร

6.4.3 ควรมีการจัดตั้งงบประมาณในการบำรุงรักษาอาคาร ระบบประกอบอาคาร งานภายนอกอาคารไปพร้อมทั้งงบประมาณด้านการก่อสร้าง เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยในระยะยาว

6.4.4 ควรให้จังหวัดสามารถจัดหารายได้ จากการใช้อาคารในศูนย์ราชการ เช่น หอประชุม หรือแม้แต่อาคารบริหารบางส่วนที่ว่างอยู่

6.4.5 ในด้านการออกแบบ ควรคำนึงถึงการประหยัดพลังงานและการใช้สอยอาคารไปพร้อมการรวมถึง ส่วนอำนวยความสะดวกของประชาชนผู้มารับบริการเพิ่มมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในอนาคต

นอกจากนี้แนวคิดในเรื่องการจัดทำอาคารศูนย์บริหารฯ อาจเปลี่ยนไปตามข้อจำกัด เรื่องราคาที่ดินหรือสภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนโครงสร้างภาคราชการในอนาคต โดยอาจให้ภาครัฐ หรือภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุนจัดทำโครงการอาคารที่ทำการของราชการ แล้วให้หน่วยราชการที่มีความประสงค์เข้าไปเช่าดำเนินการ โดยเจ้าของโครงการเป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรภายในอาคารดังกล่าว ซึ่งอาจช่วยลดการใช้งบประมาณด้านการลงทุนและค่าบำรุงรักษา ซึ่งต้องศึกษาต่อไปว่าแนวทางดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่ามากกว่าแนวทางปัจจุบันหรือไม่

ภาคผนวก

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเรื่องศูนย์ราชการ ชอกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (ฝ่ายสวัสดิการ สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี มปป. 31-34) มาตราที่ 54 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจาก นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติให้เหมาะสม กับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ใน ราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ และมาตราที่ 57 (4) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วน ภูมิภาคของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ยกเว้นข้าราชการทหาร ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และข้าราชการครูให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือยับยั้งการกระทำใดๆ ของข้าราชการ ในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้วรายงานกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

และในมาตราที่ 57 (5) และ (7) - (8) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการ ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการ พลเรือน ในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการ และหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขตหรือภาค ในการพัฒนาจังหวัดหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ ควบคุมและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย ตลอดจนกำกับกับการปฏิบัติหน้าที่ของ พนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงาน หรือแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาล หรือ รัฐวิสาหกิจ

จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบการบริหาร ราชการส่วนภูมิภาคทั้งปวง และเป็นผู้ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการฝ่ายต่างๆ รวมถึง ข้าราชการในระดับเขตหรือภาคที่เป็นราชการส่วนกลาง ตลอดจนกำกับดูแลท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ ต่างๆ ในการพัฒนาจังหวัดและป้องกันภัยพิบัติสาธารณะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัด

แนวทางการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด

การวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด ให้คำนึงถึง

1. หลักการ

1.1 การจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัดมุ่งเน้นให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและประสานงานของหน่วยงานที่เข้ามาอยู่ร่วมกันในศูนย์เป็นหลัก โดยเป็นศูนย์รวมหน่วยงานระดับจังหวัดที่มีลักษณะเป็นหน่วยบริหารมากกว่าหน่วยบริการประชาชน

1.2 ผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัดจะต้องมีความสอดคล้องกับความจำเป็นต่อการใช้งานตามวัตถุประสงค์ ถ้าจังหวัดใดมีการประกาศใช้ผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะแล้วให้พิจารณาที่ตั้งของศูนย์ราชการให้สอดคล้องกับผังเมืองทั้งสองก่อน นอกจากนี้จะต้องไม่ทำลายระบบนิเวศน์ของธรรมชาติและของเมือง โดยให้รักษาเอกลักษณ์และมรดกทางธรรมชาติ ศิลปกรรม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

1.3 การจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด อาจให้มีศูนย์ราชการหลัก และศูนย์ราชการรองของจังหวัดในจังหวัดหนึ่งๆ

1.4 มุ่งให้มีการจัดตั้งศูนย์ราชการระดับจังหวัดในทุกจังหวัดภายใน 10 ปี การจัดตั้งศูนย์ราชการระดับจังหวัดให้ออกเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย

1.5 ในกรณีที่โครงการจะย้ายศูนย์ราชการหลักที่มีอยู่ในปัจจุบันไปสร้างศูนย์ราชการหลักแห่งใหม่ หรือในกรณีที่มีศูนย์ราชการหลักอยู่แล้ว ในปัจจุบันและมีโครงการจะสร้างศูนย์ราชการรองเพิ่มขึ้นอีก ควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกที่ดินที่จะนำมาใช้เป็นศูนย์ราชการหลัก หรือศูนย์ราชการรองดังต่อไปนี้

1.5.1 สถานที่ตั้งของที่ดิน

- ควรตั้งอยู่ในที่ตั้งซึ่งอำนวยความสะดวกแก่หน่วยราชการในการดำเนินการตามหน้าที่

- ควรตั้งอยู่ในที่ตั้งซึ่งประชาชนเข้าถึงเพื่อติดต่อราชการได้สะดวก

- ควรตั้งอยู่ในที่ตั้งซึ่งมีความเป็นไปได้สูงในการนำที่ดินมาใช้

- ควรตั้งอยู่ในที่ตั้งซึ่งสามารถประหยังบประมาณในการก่อสร้าง การดำเนินงานและบำรุงรักษา

- ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญกว่าการใช้เป็นสถานที่ตั้งของศูนย์ราชการฯ เช่น เป็นพื้นที่สงวนไว้เพื่อความมั่นคงของชาติ พื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ใกล้เคียง เป็นต้น

1.6.2 กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

เพื่อเป็นการประหยังบประมาณควรพิจารณาเลือกที่ดินของทางราชการ เช่น ที่ราชพัสดุ หรือที่สาธารณประโยชน์ ให้เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการก่อน หากที่ดินที่มีเหมาะสมอาจพิจารณาแลกเปลี่ยนที่ดินที่เหมาะสมของเอกชนได้ โดยจะต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่

รัฐพึงจะได้รับ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ความเหมาะสมของที่ตั้งตามสถานที่ตั้งของที่ดินดังกล่าวข้างต้น

1.6.3 ขนาดแปลงที่ดิน

จะต้องเป็นแปลงที่ดินที่ติดต่อกันขนาดใหญ่พอสมควร เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของสถานที่ราชการ ซึ่งแบ่งออกเป็น

- ศูนย์ราชการหลัก ขนาดที่ดินไม่ควรต่ำกว่า 40 ไร่
- ศูนย์ราชการรอง ขนาดที่ดินไม่ควรต่ำกว่า 20 ไร่

(ตามมาตราฐานการวางผังศูนย์ราชการของสำนักผังเมือง เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ไม่สามารถจัดหาพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ ก็สามารถใช้พื้นที่ต่ำกว่าที่เสนอไว้ได้)

1.6.4 ความพร้อมด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

พื้นที่ซึ่งมีความพร้อมในด้านดังกล่าวนี้อยู่แล้วย่อมมีศักยภาพสำหรับการนำมาใช้เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการ ความพร้อมนี้อาจพิจารณาถึงความพร้อมในอนาคต เช่น อยู่ในแผนหรือโครงการที่จะดำเนินการ

2. ผังบริเวณ ควรพิจารณาถึง

2.1 ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1.1 ในกรณีที่มีโครงการจะย้ายศูนย์ราชการหลักที่มีอยู่ในปัจจุบันไปสร้างศูนย์ราชการหลักแห่งใหม่ ศูนย์ราชการหลักของจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดควรสนามขนาดใหญ่ หน้าอาคารศาลากลางจังหวัด อย่างน้อยประมาณ 5 ไร่ เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอเนกประสงค์ส่วนรวมของจังหวัด และเพื่อความสง่างามให้กับบริเวณศูนย์ราชการ

2.1.2 กำหนดบริเวณการใช้ประโยชน์ที่ดินในศูนย์ราชการให้ชัดเจน ได้แก่

- บริเวณอาคารสำนักงาน
- บริเวณอาคารบริการ เช่น หอประชุม สถานที่ฝึกอบรมสัมมนาศูนย์สารสนเทศ
- ศูนย์สื่อสาร โรงอาหาร โรงเก็บพัสดุ โรงซ่อมเครื่องยนต์ ฯลฯ
- บริเวณใช้สอยส่วนรวม เช่น เส้นทางสัญจรภายในบริเวณศูนย์ราชการ บริเวณจอดรถ ฯลฯ
- บริเวณที่อยู่อาศัย
- บริเวณนันทนาการ เช่น สนามกีฬา อาคารกีฬาในร่ม สโมสร ฯลฯ
- บริเวณเปิดโล่งเพื่อใช้เป็นสวนอเนกประสงค์ เช่น สนามขนาดใหญ่หน้าอาคารศาลากลางจังหวัด และบริเวณพื้นที่สีเขียว ฯลฯ
- บริเวณสำหรับการขยายโครงการในอนาคต

2.1.3 กำหนด Floor Area Ratio ที่เหมาะสมกับพื้นที่และการใช้สอยซึ่งขนาดของ F.A.R. ที่จำกำหนดในแต่ละพื้นที่จะขึ้นอยู่กับ

- นโยบายการใช้ที่ดินบริเวณนั้น
- สภาพแวดล้อมของศูนย์ราชการ
- ราคาที่ดิน

(หมายเหตุ :

อัตราส่วนพื้นที่ใช้สอยต่อแปลงที่ดิน = $\frac{\text{ขนาดพื้นที่ใช้สอยของอาคารทุกอาคารในที่ดิน}}{\text{ขนาดที่ดิน}}$

- 2.1.4 กำหนดสัดส่วนของที่ว่างและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในศูนย์ราชการ
- 2.1.5 กำหนดขนาดความสูงของอาคาร
- 2.1.6 กำหนดระยะถอยร่นของอาคารจากถนนสายหลัก

2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำผังบริเวณ

2.2.1 อาคารในศูนย์ราชการที่จะสร้างขึ้นใหม่ ควรเป็นอาคารในลักษณะที่เชื่อมต่อกันเป็นกลุ่มเดียวกัน มีประโยชน์ใช้สอยในสวนรวม (Service Area) ร่วมกัน เช่น พื้นที่จอดรถ พื้นที่สำหรับระบบเส้นทางสัญจรภายใน โดยกำหนดการใช้ประโยชน์บริเวณเหล่านั้นให้ชัดเจน

2.2.2 จำนวนอาคารและขนาดอาคารที่จะจัดวางควรเหมาะสมกับเนื้อที่ดินที่อยู่ โดยคำนึงถึงความต้องการใช้พื้นที่ในอาคารต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

2.2.3 การจัดวางตำแหน่งอาคารของหน่วยงาน ควรคำนึงถึง

- ลักษณะงานหลักของหน่วยงานที่จะใช้พื้นที่ในอาคารนั้นๆ เช่น หน่วยงานที่มีงานหลักเป็นงานบริหาร กับหน่วยงานที่มีงานหลักเป็นงานบริการประชาชนไม่ควรใช้อาคารปะปนกัน ควรแยกให้เป็นสัดส่วนเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน อาคารของหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนควรอยู่ในตำแหน่งที่ให้บริการประชาชนได้สะดวก และอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อประชาชนจะได้ใช้บริการได้สะดวกและลดความพลุกพล่านในศูนย์ราชการ

- ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมภายในที่ดิน
- ความสัมพันธ์กับการใช้ที่ดินเดิมที่อยู่ข้างเคียงและสภาพแวดล้อมโดยรอบ
- ความสัมพันธ์กับอาคารที่มีอยู่ในปัจจุบันและอาคารที่มีอยู่ใกล้เคียงและ

ผลกระทบของอาคารแต่ละหลัง

- คุณค่าของอาคารที่มีอยู่ในปัจจุบันทั้งในด้านสถาปัตยกรรม และคุณค่า

ในทางประวัติศาสตร์

3. ลักษณะอาคาร

3.1 ลักษณะอาคารควรมีเอกลักษณ์ทางศิลปะและสถาปัตยกรรมประจำท้องถิ่น

3.2 อาคารที่ทำการควรเป็นกลุ่ม เว้นแต่อาคารที่มีประโยชน์ใช้สอยเป็นเอกเทศ จะต้องมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมสอดคล้องและกลมกลืนกับกลุ่มอาคารในบริเวณศูนย์ราชการ

3.3 การจัดกลุ่มของอาคารควรมีเอกภาพ (Unity) และมีความกลมกลืนกัน

3.4 สีของอาคารควรกลมกลืนกัน สีภายนอกอาคารประมาณร้อยละ 90 ควรเป็นสีอ่อน โทนเดียวกันหรือเป็นสีจริงของวัสดุก่อสร้าง ยกเว้นอาคารที่มีการอนุรักษ์ หรืออาคารที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อให้กลมกลืนกับอาคารที่มีการอนุรักษ์หรืออาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

4. การใช้ การเปลี่ยนแปลงการใช้ และการบำรุงรักษาอาคารและบริเวณ

4.1 การใช้ การเปลี่ยนแปลงการใช้ และการบำรุงรักษาอาคารและบริเวณให้อยู่ใน ความรับผิดชอบ ควบคุม ดูแล ของคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด โดยให้ คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาให้สอดคล้องกับกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ตลอดจนนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎกระทรวง (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518 ในหมวดที่ว่าด้วยเรื่องการปกครองดูแลและการบำรุงรักษาที่ราชพัสดุและหมวด 2 ว่าด้วยเรื่องการใช้ที่ ราชพัสดุ (ภาคผนวก) เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

4.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้อาคาร และบริเวณที่จะมีผลกระทบต่อโครงสร้างของ อาคารหรือลักษณะประจำท้องถิ่นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโยธาธิการ ละครคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการส่วนภูมิภาค

5. วิธีดำเนินการ

5.1 ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ ให้มีการวางผังแม่บท ศูนย์ราชการระดับจังหวัดและเป็นผู้พิจารณากำหนดหน่วยงานที่ควรเข้าอยู่ในศูนย์ราชการ

5.2 ให้จังหวัดเป็นหน่วยงานปฏิบัติ ให้มีการวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด โดยมีคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด รับผิดชอบในการดำเนินการให้เป็นตาม ผังแม่บท ซึ่งมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธาน
(2) รองผู้ว่าราชการจังหวัด	รองประธาน
(3) ปลัดจังหวัด	กรรมการ
(4) ผู้แทนกรมธนารักษ์และหรือราชพัสดุจังหวัด	กรรมการ
(5) ป่าไม้จังหวัด	กรรมการ
(6) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	กรรมการ
(7) หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด	กรรมการ
ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร	
(8) ผู้แทนกรมโยธาธิการหรือโยธาธิการจังหวัด	กรรมการ

(9) ผู้แทนสำนักผังเมือง	กรรมการ
(10) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ
(11) เจ้าหน้าที่โยธาธิการจังหวัด	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- 4.1 สํารวจจัดหาที่ดินเพื่อการจัดศูนย์ราชการระดับจังหวัดอำเภอ/กิ่งอำเภอ และตำบล
- (2) ดำเนินการจัดให้มีการวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ และตำบล โดยประสานงานกับหน่วยงานทุกหน่วยงานในบริเวณศูนย์ราชการ กรมโยธาธิการและสำนัก ผังเมือง ในการจัดทำผังแม่บทศูนย์ราชการให้เป็นไปตามแนวทางการวางผังแม่บทที่ได้กำหนดไว้
- (3) จัดทำแผนปฏิบัติการในการจัดหาที่ดิน การจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ และตำบล ตามแนวทางและมาตรการของคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการส่วนภูมิภาค
- (4) กำกับ ดูแล และควบคุมการดำเนินงานก่อสร้างศูนย์ราชการระดับจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ และตำบล ให้เป็นไปตามผังแม่บทที่กำหนด และปรับปรุง เปลี่ยนแปลงผังแม่บทตามที่คณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการส่วนภูมิภาคเห็นสมควร
- (5) ประสานงานกับหน่วยงานทุกหน่วยงานในบริเวณศูนย์ราชการและหน่วยงานที่จะย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ในการขอตั้งงบประมาณในการก่อสร้าง การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงการใช้ และการบำรุงรักษาอาคารและบริเวณในศูนย์ราชการโดยอาจขอตั้งงบประมาณรวมกันไว้ที่กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ในส่วนที่สามารถตั้งรวมกันได้ หรือแต่ละหน่วยงานแ่ตั้งงบประมาณเองในส่วนที่แยกตั้งได้ และให้กองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้เบิก-จ่ายงบประมาณในส่วนที่สามารถตั้งรวมกันได้
- (6) กำหนดแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ การเปลี่ยนแปลงการใช้ และการบำรุงรักษาอาคารและบริเวณในศูนย์ราชการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติต่อไป
- (7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานขึ้นเพื่อช่วยดำเนินงานที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควร
- (8) เชิญบุคคลหรือผู้แทนหน่วยงานมาให้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็นตามที่เห็นสมควร
- (9) ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการส่วนภูมิภาคมอบหมาย

5.3 ให้มีคณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัดขึ้น 2 คณะ เพื่อช่วยกลั่นกรองงานวางผังแม่บทและการบริหารงานศูนย์ราชการระดับต่างๆ ของคณะกรรมการ โดยให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัดซึ่งมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

สำนักงานจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการรับผิดชอบเฉพาะส่วนของการวางผังแม่บทฯ ระดับจังหวัดและให้ คณะอนุกรรมการ กลั่นกรองการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับอำเภอ กิ่งอำเภอ และตำบล มีปลัด จังหวัดเป็นประธาน และที่ทำการปกครองจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการรับผิดชอบในส่วนของการจัดวาง ผังระดับอำเภอ กิ่งอำเภอ และตำบล

ก. คณะอนุกรรมการกลั่นกรองการวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับ จังหวัด มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

องค์ประกอบ

(1) รองผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธาน
(2) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	อนุกรรมการ
(3) โยธาธิการจังหวัด	อนุกรรมการ
(4) หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อนุกรรมการ
กับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	
ผู้แทนหน่วยงานและผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร	
(5) นายอำเภอ และปลัดอำเภอ	อนุกรรมการ
ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอที่เกี่ยวข้อง	
(6) หัวหน้าฝ่ายบริหารสำนักงานจังหวัด	อนุกรรมการและ
เลขานุการ	

อำนาจหน้าที่

- (1) ช่วยเหลือคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัดในการ ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัด
- (2) ดำเนินงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ข. คณะอนุกรรมการกลั่นกรองการวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับ อำเภอ/กิ่งอำเภอ และตำบล มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

องค์ประกอบ

(1) ปลัดจังหวัด	ประธาน
(2) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	อนุกรรมการ
(3) โยธาธิการจังหวัด	อนุกรรมการ
(4) หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	อนุกรรมการ
กับสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	
ผู้แทนหน่วยงานและผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร	
(5) เจ้าเมือง	อนุกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

(1) ช่วยเหลือคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัดในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอและตำบล

(2) ดำเนินงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.4 ให้คณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการระดับจังหวัดพิจารณากลับกรองและกำหนดหน่วยงานที่อยู่ในบริเวณศูนย์ราชการระดับจังหวัดแล้วนำเสนอคณะกรรมการจัดวางผังแม่บทศูนย์ราชการส่วนภูมิภาคพิจารณาให้ความเห็นชอบพร้อมผังแม่บท ที่จัดทำขึ้น โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) เป็นหน่วยงานบริหารที่มีความจำเป็นจะต้องอยู่ในบริเวณศูนย์ราชการระดับจังหวัดเพื่อให้เกิดความคล่องตัว และสะดวกทั้งในด้านการบริหารงาน หรือผู้ว่าราชการจังหวัดหรือ

(2) เป็นหน่วยงานบริการที่มีความจำเป็นจะต้องประสานงานกับหน่วยงานบริหารอื่นๆ ภายในบริเวณศูนย์ราชการระดับจังหวัดในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างใกล้ชิด

ในการกำหนดหน่วยงานที่จะอยู่ในบริเวณศูนย์ราชการระดับจังหวัดดังกล่าว ให้ใช้บัญชีรายชื่อการกำหนดกลุ่มหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ของจังหวัด ประกอบการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย